

a chaty K 2550'35, na Alpský Věstník K 1754'48. Aktiva odboru vykazují K 8887'—, passiva K 5138'80, tedy čisté jmění K 3748'20. Obě zprávy schváleny a výboru uděleno absolutorium. Na to dr. Franta poukázal, že valná hromada zasedá poprvé ve vlastní místnosti odborové i poděkoval jménem výboru p. assist. Grossovi, který se horlivě staral o vkusné zařízení místnosti. Na to dr. Dvorský referoval o projektu chaty na Savinjském sedle i usneseno, aby prof. Chodounský se dohodl s Murim o podnikatelské stavby. Dále jednáno o chatě na Kříži i uznáno, že je čestnou povinností odboru, učiniti kroky k uspořádání, neboť v Trentě je již nálada pro chatu německou a dokonce bylo učiněno v tom smyslu usnesení obecního zastupitelstva. Je sice naděje, že usnesení to bude zvráceno, tím však naléhavost projektu nikterak se nezmenšuje. Na vědomí vzata zpráva, že knihovnictví v odboru ujal se p. Ing. St. V. Reneš. Dále uvažováno, jak opatřiti vzrůst členů a výhody pro ně. Též jednáno o agitaci pro slovinské země, při čemž arch. Vondráček navrhl, aby byla uspořádána výstava alpských obrazů. Návrh přikázán výboru, načež doslovem předsedajícího schůze skončena.

STUDENTSKÉ LEGITIMACE (dijáške izkaznice) opravňující k bezplatnému přenocování ve společné ložnici na horských chatách vydává ústřední výbor slovinského alpského družstva. Čeští studující, kteří chtějí výhod těchto použití, přihlastež se nejdéle do 25. června t. r. u Českého odboru slovinského alpského družstva (přihlášky buďte adresovány do spolkové místnosti ve Sněmovní ulici č. 173, přiložit třeba 50 hal. ve známkách a napsati čitelnou adresu). Povinností, zaplatiti vstupné do chaty dijaška izkaznica nezbavuje.

PRAŽSKÝ ODBOR německého a rakouského alpského družstva čítá 722 členů, tedy skoro o polovinu více než celý český odbor. Upozornili jsme již několikrát na tento zjev, který je opravdu zahanbujícím. Ve všech oborech sportovní a tělocvičné výkonnosti předčíme daleko české a zejména ovšem pražské Němce. Jenom alpské turistiky a její organizace dbají málo právě ti, kdo do Alp jezdí a tury podnikají, a jichž je mezi Čechy mimo náš odbor velmi mnoho! Ostatní odbory něm. a rak. alpského spolku mají v českých zemích tento počet členů: Aš 153, Ústí 157, Cheb 150, Jablonec 115. Hajda 101, Karlovy Vary 229, Moravia 423, Olomouc 138, Liberec 375, Žatec 55, Silesia 313, Teplice 410, Warnsdorf 863. S Prahou tedy má Alpenverein v českých zemích přes 4.000 členů. Jakou kulturní a slovanskou práci by mohl český odbor vykonati, kdyby měl jen polovičku tohoto počtu!

OBSAH 5. ČÍSLA: Král, K počátkům české turistiky v Slovinských Alpách. — Tuma, Několik důležitých názvů v Julských Alpách. — Dr. J. Kugy o horských stezkách. — Zprávy: Ze slovanských Alp a Přímoří. — Literatura. — Různé. — Spolkové.

Vydává Český odbor slovinského alpského družstva redakcí Dra B. Franty a Dra V. Dvorského. — Knihkárna Karla Reyla nást. Marie Reylová, Praha III.

ALPSKÝ VĚSTNÍK

ORGÁN ČESKÉHO ODBORU SLOVINSKÉHO ALPSKÉHO DRUŽSTVA.
ROČNÍK XVI. 1914. ČÍSLO 6.

PAVEL KUNAVÉR:

Stěnami Malého Triglavu v zimě.

Šťedří večer r. 1911 byl naší společnosti (dvěma přátelům a mně) velmi nešťastným. Plni naděje spěchali jsme údolím Kotu vzhůru. Noc nás stihla v Pekle i došli jsme beze světla do kýžené chaty. Blízký vrchol Triglavu byl jen černý stín, nejasně se velikán rýsoval na nebi. Řídké hvězdy porůznu kmitaly za tíše plovoucími oblaky. Druhý den byl úplně beznadějný. Vysoký cíl se nám vzdálil, zahaliv se do mlh i spěchali jsme zpět po srázích dolů a ještě v Lublani nás mrzel neúspěch.

28. prosince se rozjasnilo, nový sníh padl na hory a v ulicích zuřil severák. Překrásný byl pohled na Saviňské Alpy: vrcholy jako by byly zamlžené — od sněhu, který byl větrem rozvířen. Rychle jsme se domluvili s přítelem (druhý odejel k moři utěšiti svou nevěstu) a již po několika hodinách vzal nás vlak do Dovje. V jednu hodinu ráno bylo pod mrakem, v sedm ještě hůř, brzy potom počalo sněžit, naši náladu bylo lze posouditi dle toho, že jsme hned za Dovjem počali ničití svůj proviant. Osvěžení dodalo nám nových nadějí a tak jsme stoupali ve sněžnicích zvolna do údolí Kotu. Pomalý náš krok se velmi zrychlil, když se mezi mlhami ukázalo modré nebe. Mlha za mlhou mizely za skalami, divoký vítr je trhal a zaháněl. Na místo nich zdvihal se po hřebenech sypký sníh. Jako bílé prapory vlála oblaka sněhu s vrcholů a piliřů a sypala ledová zrnka do úbočí a časem dostali jsme ledový pozdrav i do obličejů.

Sníh držel dobře, jen zřídka kdy se probořil. Byl však strmý, takže jsme byli nuceni přivázat si železka. Sloužila nám výtečně tam, kde by okulé boty na zmrzlém sněhu se nezachytily. Vřelé přání, býti již

blízko cíle hnalo nás vzhůru. V údolích se již kladly stíny a my byli ještě pod posledním srázem Pekla. Ve výšinách se prášil sníh. Slunce ozařovalo vrstvy sněhu na hřebenech a za námi zlatilo vrcholky Karavanek. Věděli jsme, že nás čeká velmi perná práce, neboť hrana Pekla byla ustavičně ve sněhové mlze, kterou vítr sháněl z úbočí a utvářel pěkné návěje. Dříve ještě než jsme se dostali do tuhé práce ve srázu, pozdravily nás první nárazy větru. Nedrželi jsme se cesty v pravo, nýbrž při hřebetu, který je ve středu rokle. Čím výše jsme stoupali, tím větší byla zuřivost větru, takže jsme se nemohli mezi sebou ani srozuměti. Zvučně udeřila sekerka, kde vítr odhalil led a jaksi nemohoucně se zaryla jinde, kde se nashromáždil měkký sníh. Tu nám zašumělo cosi pod nohama a bílá massa se sypala dolů. Vítr zadul okolo nás a mlha sněhu nás obklopila. Těsně druh u druhu zápasili jsme o každý decimetr výšky. Konečně! Prudký víchr se do nás opřel: již jsme stáli nad sněhovou střechou. Oddechli jsme si z hluboka. Nejtěžší jsme měli za sebou, do Kredarice jsou již jen dvě hodiny. Mírnějšími sklony mezi dolinami Pekla dostali jsme se k Deschmannově chatě a pozdravili Triglav.

Leč také vysoký horský svět počal mizeti ve tmách. Na ledovci nás trápil bořící se sníh, za divokého tance větrů došli jsme před opuštěnou Kredarici. Od severu hnál vítr po nebi černé mraky a námi třásl mráz do kosti. Dlouho ještě floukly sekerky přede dveřmi do ledu, jehož kousky odletovaly do temnot.

Pobyt v chatě nebyl příliš radostný. Měli jsme klíč jen od staré části, kde stojí skrovný sporák. Mokrý dříví nechtělo hořeti a vítr nám hnál do vnitř spousty kouře. Zalezli jsme tedy pod teplé pokrývky a oddali se spánku.

Ráno jsme uvedli vše do pořádku, zavřeli chatu a stanuli tvář v tvář Triglavu. V létě je odtud na vrchol jenom skok, dnes však díval se na nás velikán chladně a nepřístupně. Všude jen led a v rýhách množství navátého sněhu, na hřebenech převísle návěje a nad nimi drobné sněhové víry a mlhoviny.

Snažili jsme se určit, kudy jde známá cesta po massivu, leč co nebylo kolmé, pokrýval led a sníh. Spolehnuvše jen na vlastní síly pustili jsme se do sedla pod Malý Triglav. Vítr zadul tak mocně, že jsme sléžli dýchali. Málo výše jsme se navázali na lano a od té chvíle bylo nám stálým přítelem a pomocí. Až tam, kde počínají klíny a ještě kousek výše šlo to lehce. Stoupali jsme nad velikou sněhovou střechou, splývající od sedla k jihu. Dávali jsme pak velký pozor, abychom se drželi dále od nebezpečné hrany.

Strmá stěna zahraňuje tu v létě lezci cestu a v levo ho vede bezpečně stezka okolo na plotnu, kterou stupně a bezpočetné klíny zbavily všech obtíží. Dnes jsme jen zjistili, kde se zatáčí lelní stezka na jižní bok Triglavu. Ledově tvrdý sníh navršil se tu v návěj, jejíž hřeben končil v propasti, odkud se blyštila úbočí spadající do Krmy a k Velopolji. Sráz tu byl tak prudký a bezprostředně nad propastí, že jsme se nemohli do něho odvážit. Tesali jsme tedy stupně až ke stěně. Byl i leckterý ledový výstupek povolil pod želízky, přece jen stále poskytovaly dosti dobrých záchytů. Sem tam vyčníval i klín z ledu a poskytoval výborný stupeň. Pohoda byla nám přízniva, neboť vítr uleh a slunce nás příjemně hřálo při práci.

Až k místu, kde pod Malým Triglavem počne lano a odkud je opět krásný pohled na ledovec, činila nám plošna největší nesnáze z celé tury. Z počátku křišťálový led pokrýval stěnu. Tu nám výborně sloužily klíny sem tam vyčuhující k zabezpečení lanem, které poskytovalo jinak jen „morální“ oporu druhovi, který bez ustání tesal stupy. A zabezpečení bylo vskutku třeba na místech, kde tuhý led pokrývá skálu a kde žádný stup není dosti spolehlivý. Brzy na to přišly na řadu dvě velmi mělké rýhy, v nichž vítr nahromadil sněhu přes metr. Již v první rýze nedostačoval 25 m dlouhý provaz, takže zabezpečení prvního bylo docela illusorní. Rýha končila pod námi v žlabu, jenž jsa úzký, nepustil sněhovou massu, aby utvořila lavinu a spadla dolů. Pod sněhem byl led a sekerka musila se prohrabat všakerou měkkou hmotou než nabyla křehké opory. Přímou vzhůru jsme nemohli pro rudé převisy i brali jsme se šikmo přes sníh. Jako záchranný bod pomohl nám posléze klín, vyčuhující ze sněhu. Na něm jsem upevnil lano, neboť soudruha čekala trudná cesta mnou šťastně překonaná. Na malém hřebínku jsme si hluboce oddechli a dívali se v ozářený svět.

Ještě nás čekala druhá delší rýha. Na štěstí v horní části poskytla nám hlavice nějakého klinu bezpečnou oporu a odtud dále byl již postup snazší. Vítr sice zadul prudce od severu, ale to nám nezkazilo požitky z krásného rozhledu. Strmý hřeben k Malému Triglavu byl u lana dosti prost sněhu. Většinou vítr svál jej do hlubiny a zbyl tu pouze led. Nejhorší bylo již překonáno, třeba že jsme musili i dále tesat stupy. Klíny poskytovaly výbornou oporu a zabezpečení lanem. Svah se mírnil a brzy jsme kráčeli nad návějemi na vrchol Malého Triglavu, jehož téměř bylo holé, byť i místy se vyskytaly návěje. Převíslých nebo nebezpečných sněhových střech jsme neviděli a proto jsme hned počali s hlavním hřebenem mezi oběma vrcholy. Zpočátku to šlo docela dobře. Brzy za nejnižším místem zmizel nám drát pod

nohama a jen tu a tam vykukoval z tvrdé sněhové pokrývky. Zde nezbývalo než překonat hřeben balancováním, šlěstí ještě, že nebylo větru, jen občas se ohlásil a vmetl nám do obličeje hrst ledových krystalů. Pak přišla zase strmá místa a led zakrývající propasti. Často bylo zcela nejasno, zda-li se za ledovou hranou skrývá propast nebo bezpečná skála. Zase pak na několik metrů se objevil drátěný provaz a byl námi radostně uvítán, často však nebylo vůkol nás nic než křehká massa ledová a blýštící se syplý sníh. Sřídali jsme se ve vedení, které bylo namáhavé. Na mnoha místech bylo zabezpečení lanem velmi těžké a málo jisté, leda tam kde ruka našla pevné opory na drátěném laně. Kdyby nebylo bývalo třeba tak pozorně sřezíti lano, byl by dojem samoty a duševního klidu nesmírný.

Vyhliželo to podivně, když se za hranou objevila ruka v tlustých rukavicích, dlouho hledala pevnou oporu a s její pomocí se zdvihla za návějí hlava s velikýma očima (brýlemi) a posléze celý člověk objímal ledový hřeben. Metr za metrem to šlo ku předu. Mnoho bylo překážek a zákrutů jimiž jsme je přemáhali až posléze na místo vzhůru — skláněl se hřeben na všech stranách do modré hloubky. Pod nohama nám vyčuhoval kus praporku z Aljažova stolpu. Byli jsme u cíle.

Neskonaly mír okolo. Zasněžená pohoří na celém obzoru zářila sluncem. Tím mohutnější byl rozdíl mezi světly a stíny, neboť v chladných údolích ještě neležel sníh.

Z Kredarice na vrchol jsme potřebovali $3\frac{1}{2}$ h. (9—12 $\frac{1}{2}$) bez vydatnějšího odpočinku. Nejvíce času si vyžádalo tesání slupů v strmé rýze, zejména proto, že 25 m lano nestačilo a bylo třeba pro nebezpečí laviny dvojnásobné opatrnosti. Posléze byla i na hřebenu některá místa velmi choulostivá a tu je potřeba nejkrajnější pozornosti. Ovšem pak třeba počítali s růzností poměrů sněhových. Stěně Malého Triglavu lze se vyhnouti, poněvadž přístup od chaty Marie Terezie je snazší. Hřebenu neujde ovšem nikdo. Všechny obtíže vynahradí konečná odměna, komu již nestačí etnické a estetické momenty, poskytované jednotlivými částmi tury.

Již za půl hodiny jsme musili opustit vrchol a pomalu to šlo dolů. Slunce se již sklánělo, když jsme odcházeli od Kredarice. Leč noc nám nepřekážela, neboť měsíc nám osvětlil poslední strmou část cesty do Kotu.

▽ ▽ ▽

Dr. JOS. KRÁL:

K počátkům české turistiky v slovinských Alpách.

G. A. Lindner.

(Dokončení).

U Nové Cerkve, kde býval též na lehném bytě, odbočuje cesta podle zámku Lembergu do zemských lázní Dobrny, tehdy nově zřízených.^{*)} Lázeňský život Dobrny byl často předmětem Lindnerových referátů a krásné její okolí obdařeno nejednou chválou.

Nejkrásnější a opravdu horskou partii okolí celjského tvoří saviňské údolí ve své horní části, ač i dolní jest zajímavá. Ještě tam, kde jest údolí toto širší a chmelníci posázeno, blízko Žalce v Podlagu byla r. 1865 objevena krápníková jeskyně,^{**)} již pověst srovnávala s Postojnou. Jako při většině takových srovnání, i zde pověst pokulhávala za skutečností, ale přece i Lindner, sřízlivější nadšených patriotů domácích, shledává, že by ledacos sneslo srovnání.

Letním bytem Lindnerovým bylo též Mozirje^{***)}, městys působící dojmem jisté zámožnosti, s okolím, směsí to roviny a hor. Mozirje bylo středisko obchodu dřevařského a voroplavby. Voraři jezdili dolů až do Turecka, na zpáteční cestě nakoupili v Chorvatsku za sřzené peníze vůz a koně a tak se dostávali domů. Důvěrná známost s nebezpečími, boj se živly a zlomyslnými lidmi učinil z nich lid neohrožený a podnikavý, obchod dřívím pak zámožný. Okolní ložiska uhlí a rudy železné zůstala pro nedostatek kapitálu nezužitkována. Z vycházek chválí L. zejména vycházku ku prameni Libije. Libija je Solčava en miniature. Soutěskou podobnou Igle (viz násl.) přijde se do uzavřené, uzoučké rokle, kde vyvěrá ze skály Libija, ledově sludená a křišťalově čistá. V zimě jsou v těchto soutěskách právě sněhové tunely.

Od této přední stráže Alp solčavských nebylo již daleko do vlastního dolnoštyrského Švýcarska.^{†)} Z Mozirje ubíral se přes malebně položený klášter františkánský „Nazare“ do Ljubna, za nímž našel již romantiku vysokých hor. Na horském koni jel podle Saviny, jež tu rozprašuje

^{*)} G. L. Aus Neuhaus, I. II. Tp. 1866 č. 208 a 229.

^{**)} G. L. Die Grotte von Podlag bei Sachsenfeld, Tp. 1866 č. 179.

^{***)} L. Vom Fuße der Sulzbacher Alpen. Tp. 1862 č. 220.

^{†)} —y— Ein Besuch bei der „Nadel“ im Sulzbacher Gebirge. Correspondent für Untersteiermark, 1862 (I.) č. 47.

svoji jasnou vodu v stříbrnou pěnu, tříslic se o balvany. Nad horskou vesnici Lučemi, tehdy bez cest a pouze s jedním vozíkem, vypíná se první ze strážců solčavských, Raduha. Z Luči šel pěšky, neboť úzká cesta vedle Saviny byla pro jezdce nebezpečná. Nádherné skalní panorama tohoto údolí vrcholí ve známé soutěsce „Iglu“. Děšina odbočuje od řečiště, sloupajíc vysoko nad ně, a ztrácí se najednou před mohutnou skalní stěnou, v které razí si s divokým hukotem úzký průchod prudká Savina. Až když chodec přijde k samé skalní stěně, vidí, že stezka dále se vine skalní štěrbinou (podobnou uchu v jehle, odtud název) širokou asi jako „mírná krinolína“. Lindner doporučuje ještě vycházky do tří jeskyň (mezi nimi i krápníkové) na pravém břehu, jichž turisté obvykle nedělají.

Odtud podle Saviny, zde ještě divočejší a plnější balvanů, o něž se voda s jekem rozráží, do Solčavy, jež tvoří vlastně svět pro sebe.“)

Druhého dne kráčel s celou svou společností, v níž byla také jeho choť, do romantické Logarské doliny, zvané tak podle sedláka, jehož statek stojí při vstupu do údolí. „Usměvavý mír tohoto lučinatého údolí tvoří ke skalní romantice horských obrů do nebe mířících, — kteří tvoří jeho hradbu, — protivu mocně mysl jímající. Pozadí tohoto údolí tvoří oslře hrotilá, nepřístupná Ojstrica (od ostro), vysoká 7426', skalní stěna, doslí mohutná, aby ohrazovala to údolí proti celému světu, neboť jen kamzíci a ozvěna jsou domovem v oněch skalách“. Pro tuto protivu zelených luk a lesů a holých, až bílých stěn, se všech stran (mimo příchod od Solčavy) je obklopujících, bylo přirovnáváno toto údolí k sceneriím pyrenejským, zvláště k údolí gavarnskému (na př. geognost Rolle). Na Kras a jeho ponorné řeky upomínalo L. divoce rozervané a opuštěné řečiště Saviny, která nedaleko od svého vodopádu ztrácí se asi na hodinu pod zemí, aby pak vyšla na povrch pod útulnou Plesnikovou, Nezapomenutelným zůstal mu pohled na skalní amfiteatr Rinky s vodopádem Saviny v pozadí. Savina, sebravši své vody pod nynějším Frischaufovým domem na Okrešli, vrhá se se skalní stěny s výše 120 m (jak udávají „Slovinské Alpy“ str. 174), tříslic se v mračno jemného prachu v podobě obrovského závoje. Patří také tento „slap pod Rinko“ k nejkrásnějším závojovitým vodopádům.

Obyvatele saviňského údolí a zvláště Solčavy líčí Lindner jako lid bodrý, věrný přírodě, poctivý, jemuž pojem vlastnictví je posvátný, jenž však jako každý syn Alp lpí na svých horách a skalách a jen nerad, s těžkým srdcem se loučí se skalní domovinou a jehož touha po domo-

*) G. L. Erinnerungen an eine Sulzbacherfahrt. C. f. U. st. 1862 č. 58.

vině mocně v cizině jímá. Tak se stalo těžko přístupné údolí solčavské úkrytem uprchlíků z vojska i před odvodem, kteří však neohrožovali ni majetku ni bezpečnosti.“) R. 1851 vojsko schytalo tyto utečence, ale pověstí o nejistotě v těchto krajích se udržovaly stále, až bujná fantazie turistů a horlivost korespondentů učinila z klidného údolí alpského „loupežný hrad“, sídlo asi 300 zločinců (Hofmann, Eine steirische Räuberburg, Gartenlaube 1865). Na obranu napadeného údolí ozvalo se ihned několik hlasů, mezi nimi též Lindnerův.“) Po těchto článcích Hofmann vztahoval své tvrzení jen na stav před r. 1851, odkazuje na své informace a na knihu (Weidmanns Tourist auf der Südbahn), která radila jíti do těchto hor pouze se zbraní a se společností.

Jako zvláštní ráz jižního Štyrska označuje Lindner to, že člověk přehlédne téměř s každého vršku mnoho kostelů a kostelíků, malebně umístěných na nejzajímavějších vrcholcích jako jich nejvýznamnější a nejkrásnější ozdoba. Chrámů jsou udržovány s velikou pečlivostí, což svědčí o nábožném duchu obyvatelstva. Než tato zbožnost jeví se na povrchu neslači pátravému filosofu, jenž si přeje, aby také „smýšlení a snažení venkovského obyvatelstva bylo namířeno vzhůru do kraje mravnosti, jako věže těchto božích domů ukazují ke kraji mračen“.

Pozoruje důkladněji poměry, v nichž toto obyvatelstvo žije, shledává je primitivní, a čím dále od silnic, tím primitivnější.“) Jediným přepychem jich prostého domu jest oltářík. Pouze rolník, který čte „Novice“, (tehdejší lublaňské noviny slovinské), vystrojil svůj dům čistě. Pod tíhou života nemá rolník zájmu o politická hesla dne. Zábavy rolníků redukuji se vlastně jen na nedělní popíjení a z toho vznikající rvačky. Hlavní prostředky k povznesení lidu z tohoto ubohého stavu vidí se v zřizování škol, kde by se vyučovalo však mateřštinou, v instituci ambulantních učitelů, v zřizování vzorných hospodářství atd. Tyto poměry se sice zlepšily od dob Lindnerových, ale jak pomalu tyto opravy postupují, svědčí to, že teprve přede dvěma roky Solčava stavěla školu, s níž mělo přijít normální vyučování.

Arci také pro turistiku byly v těchto Alpách poměry velmi primitivní. Spojení bylo špatné. Celé saviňské údolí od sv. Petra nahoru nemělo pošty, ani větší městyse, jako na př. Gornji Grad. Z Mozirje docházel do Celje posel třikrát týdně. Dnes jest poštovní spojení z Rečice na

*) G. Lindner, Ein schwer verläumdetes Thal, Tp. 1865, č. 272.

**) Tohoto momentu a zároveň scenerie užil Lindner ve své novele „Kinder des Hauses“ (1867).

***) — nd — Ländliche Briefe III, Aus Untersteier, Tp. 1859 č. 250. — Dr. G. L. aus Untersteier, Touristenstudien auf dem Lande, Tp. 1867, č. 211, 220.

Paki (stanice dráhy Celje—Dolnji Dravograd) až do Solčavy, kam vede podle Saviny též pohodlná silnice. O ubytování turistů bylo špatně postaráno; turisté byli velmi často odkázáni dožadovat se pohostinství na faráře a Lindner chválí faráře saviňského údolí, zvláště solčavského, jehož dveře byly otevřeny turistům bez rozdílu národností a náboženství, ač v Solčavě byl tehdy již také slušný hostinec, zařízený pro turisty (rovněž v Logarském údolí byl již hostinec Plesnikův, dnes z něho je útulna).

Byl tedy Lindner z prvních Čechů, kteří poznali již před 50 lety slovinské území, jež dnes patří ke krajům nejvíce vyhledávaným českými turisty, a jeho zápis v pamětní knize solčavské fary ze dne 17./9. 1862*) patří zajiště k prvním zápisům českým na turistických místech slovinské půdy.

▽ ▽ ▽

Ze slovanských Alp a Přímoří.

ČESKÁ CHATA bude ohostěna od 15. července do 15. září. V době, kdy není v ní hostinství lze si klíč vypůjčiti v Kазině Muriho v Jezersku.

HOTEL „GREGOROV DVOR“ (dříve Gregorhof) v Železné Kapli přešel loni do slovanských rukou. Majitelem jest p. V. Bartulič, lékařník v Záhřebu. Tím získána neobyčejně důležitá posice pro slovinskou turistiku v Alpách Saviňských a Karavankách a vítaná zastávka pro Čechy na cestě do Jezera. Dnes netřeba nám již vyhýbat se Železné Kapli a kratší cestě korutanské. V Celovci vyhledáme slovinský hotel Trabesinger, v Železné Kapli pak Gregorov dvor, který jest ostatně jediným moderním hotelem v místě. Význam této posice sloupá zejména tím, že spojení Logarského údolí novou silnicí bude vedeno přímo na Železnou Kapli. Jak sděluje „Hrvatski Planinar“, vyhlásili již Němci na „Gregorov dvor“ bojkot. Úprava i obsluha v hotelu je nyní ryze slovanská i lze čekat, že závod bude velkou posilou slovinské většiny železnokapelské. Součinnost Chorvatů na obranu Korutan je jistě znamením doby a možno ji vřele uvítati.

KORITNICKÁ CHATA bude ohostěna od 10. července do 13. září. Jindy si lze klíč vypůjčiti u vůdce Černutů ve Spodnjem Logu.

*) „Savina — obraz života!“ Počátek rozpadá se v prach, mráčky jako vody saviňské u vodopádu . . . Outlé mládí utíká nepozorovaně, jako se Savina pod zemí skrývá. Jinošský věk plný romantiky; konečně romantika přejde a nastane práce, Savina žene mlýny a nese dřeva; člověk se uváže ve své povolání . . .

Z LETÁKU O HOTELU ZLATOROG na Bohinjském jezeru, vydaného ústředím S. P. D., vyjímáme: Spojení se stanicí Bohinjskou Bistricí obstarává omnibus, jezdící třikrát denně. Za osobu se platí 1 K. Až k sv. Janu na jezeře jde krom toho dvakrát denně poštovní vůz. Zajímavá pěší tura vede z Bohinjské Bistrice nejprve po silnici (asi 1/2 hodiny), pak do vsi Brodu na levém břehu Savice a odtud pod svahy Rudnice až k potoku Mostnici, podél něho do Staré Fužiny a pěšinou po severním břehu jezera do Ukance a k hotelu. „Zlatorog“ hodí se za východisko k turám na Sedmíjezeří k (chatám Sedmíjezerní, Vodnikově, Kredarici, k chatě Marie Terezie), k přechodům do Trenty přes Dol a Dolič, přes Škrbinu nebo Globoko do Tolmina, na Krn a Bogatin, na Triglav ze Starých Fužin a přes Velo polje, na Rodicu a Črnou Prst.

NĚMECKÁ CHATA VE VRATSKÉM ÚDOLÍ. Aby národnostní „autonomie“ ve slovinských Alpách byla úplná, emancipovali se Němci posléze nyní i od Aljažova Domu. Kraňský odbor německého a rakouského alpského družstva získal loveckou chatu „Hubertushaus“ na vozové cestě za Peričnikem i upravují tam tři světnice s 15—18 postelemi. Bude-li útlek ten ohostěn, se ve zprávě nepraví.

NOVÁ VELIKÁ CHATA NA HŘEBENU ČRNE PRSTI bude otevřena příštího roku. Chatu buduje terstský odbor S. P. D. Stará chata Orožnova bude potom opuštěna.

GEOLOGICKÉ MAPOVÁNÍ VÝCH. ÚZEMÍ JULSKÝCH ALP (list Radovljica spec. mapy) přejal po zemřelém báňském radovi Dr. Fr. Tellerovi professor Dr. Fr. Kossmat. Po zrevizování materialu, zanechaného Dr. Tellerem zjistil, že velká část mapy již je připravena, a že zbývá pouze doplnit, případně přehlédnouti střední a východní část Julských Alp. V časopise „Verhandlungen der k. k. geologischen Reichsanstalt“ 1913 č. 17 str. 430—431 uvádí pak dále některé výsledky svých tour, jež přispěly ke zjištění spodních triasových vrstev v pokračování od sedla Krmy přes Velo polje až k sedlu Prevala (j. z.), čímž dociluje se souvislosti a souhlasu s listem Bovec; identické vrstvy jako na Velem polji, vystupují i na salaši Grintovca. Celé území starších vrstev triasových vystupuje v šířce as 1 km z mladších vápenců, jež je obklopují. K zajímavým nálezům došel Kossmat i na salaši Blato, na Konjišci, Dražkem Vrhu i jich okolí. Č.

ÚSTR. VÝBOR HRVATSKÉHO PLANINARSKÉHO DRUŽSTVA vyzval ku sbírkám na stavbu horských chat a doznal velkého porozumění u charvatského obecnstva. Jednotlivci přispěli obnosy až i 400 K a 500 K, vedle toho zaslali své příspěvky celá řada závodů peněžních.

NOVÉ ODBORY HRVATSKÉHO PLANINARSKÉHO DRUŽSTVA zakládány jsou právě v Jastrebarsku, Delnicích a Krapině. Tím se rozmnoží počet podružnic (nečítaje v to záhřebské ústředí) na 6. Odbory v Gospiči a Sušaku čile pracují, každý z nich čítá již přes 100 členů. Počet členstva celého družstva blíží se 1000. Gospičský

odbor počal právě se slavnou chaty na Visočici, náklad stavby rozpočten na 10.000 K, z toho 2000 K hradí ústředí. Odbor v Sušaku chystá stavbu chaty na Rišnjaku, místo a stavební dříví bylo již zakoupeno. Ústředí samo chce zřídit dvě malé útulny (náklad na každou 2000 K) na Velebitu.

„NOVÝ“ VÝSTUP NA KRNIČNÍ TURM. V č. 908 (z 20. června 1914) Oesterreichische Alpenzeitung dočítáme se, že p. Dr. Hans Kaufmann provedl první dostoupení Krničného Turmu (Karnizenturm, 2041 m, ve skupině Višské) východní stěnou 31. srpna 1913, sám. Dle popisu tury (zaklínění horního komínu třemi balvany, z nichž jeden lze podlézt) vysvitá, že tým šel směrem, jímž byla hora poprvé dostoupena Drem. Kugym a vůdcem Oitzingrem dne 1. července 1903. Výstup páně Kaufmannův není však ani prvním výstupem východní stěnou bez vůdce, neboť ten provedli dne 11. srpna 1908 Dr. J. Čermák a K. Hlava (současně první travers hory), takže jediná „novota“ Kaufmannova spočívá v tom, že šel sám. Neměli bychom za zlé turistovi takový omyl, neboť studovali historii otevření skupiny třeba každého nebaví, leč na vrcholu Krničného Turmu byly dne 16. srpna 1913, tedy 15 dní před návštěvou Kaufmannovou (kdy tam byli pp. Dr. Čermák, Dr. Obešlo a JUC. Scheiner) všechny visilky (krom Kugyho) zachovány a zápisky o turách v několika jazycích dobře čitelné.

▽ ▽ ▽

Literatura.

KNIHA „VON HÜTTE ZU HÜTTE“ od Dr. Jos. Moriggla, 5 sv., které jsme před časem věnovali svoji pozornost (srov. čís. 3., str. 46. tohoto ročníku) došla zaslouženého odsouzení i v „Oesterreichische Alpenzeitung“ č. 907, str. 194 z pera H. Wödl. Mezi jinými věcnými výtkami čteme: „Tyto neohostěné chaty jsou v přehledných mapkách označeny jako ohostěné: chata Hanoverská, Mooshütte, Feldnerhütte, Keimbrechthütte, Speiereckhütte, Einachhütte, Essebeckhütte, Murauerhütte a Korošica. Naproti tomu tyto ohostěné chaty v mapkách označeny jako neohostěné: Frischaufova, Dom na Vršiču, chata Mallnerova a Orožnova. A to v knize, jež má za úkol právě údaje o chatách! Bylo by ještě třeba vytknouti zřejmě macešské odbytí chat slovinského alpského družstva. Také chaty Grillitschské štyrského horského spolku (Grillitschhütte d. Steir., Gebirgsvereines) vzpomenuť pouze mimochodem.“ Potud hlas nezájmového alpisty-Němce, jenž náš referát pouze potvrzuje. Můžeme jen dodat, že pro slovinské Alpy byli bychom mohli řadu výtek rozhojnit o mnoho ještě závažnějších chyb, než které Wödl uvádí.

Č.

Různé zprávy.

KOLÍSAŇÍ TLAKU VZDUCHU na horských vrcholech osvětlují značně soustavná pozorování v meteorologických stanicích na Sonnblicku a Obiru. Z uveřejněných statistických zpráv za r. 1911 vysvitá, že na Sonnblicku, tedy ve výši 3106,5 m byl pozorován nejmenší tlak vzduchu 500,8 mm při teplotě $-13,8^{\circ}\text{C}$ dne 19. listopadu o 2 h. odpol., největší tlak 532,8 mm při teplotě 17°C mezi 8—10 h. večer dne 2. září. Na Obiru ve výši 2044 m byl nejmenší tlak r. 1911 dne 15. března o 7 h. ranní 578,9 mm, největší v dnech 21. až 22. července od 9 h. večerní do 2 h. odp. 606,5 mm. Turistovi, který by měřil výšku hory na Sonnblicku dostalo by se výsledků, různících se o c. 480 m; i kdyby přihlédl k opravě, přiměřené stavu teploty, zbyla by přece ještě difference as 250 m. Na Obiru různost měření vykazovala by v obou případech 340 m, redukcí s ohledem na teplotu zmenšila by se as na polovinu — ale vždy možná chyba zůstává značnou. Chápeme proto, že v první polovině XIX. stol. průkopníci alpismu udávali mnohdy dle vlastních měření, pro tutéž horu výšky, různící se až o 300 m. Č.

PRODEJ VELKÉHO KLEKU. V dějinách alpinismu neobyčejná, pro budoucnost však velmi nebezpečná událost postihla Veliký Klek. Jakýsi mladý pán z Bochumu v Německu, jménem H. Willers, koupil za pouhých 60.000 K Velký Klek s okolím a chce nabyté území uzavřít za účelem chovu kozorožců. Pan Willers obrátil se hodně nadutým a drsným dopisem na ústředí německého a rakouského alpského spolku, v němž oznamuje, že je nucen od 1. srpna t. r. území Glockneru uzavřít, že je však ochoten některé cesty ponechat veřejnému užívání i žádá za tím účelem, aby mu D.-Ö.-A.-V. podal své návrhy a přání. Ústředí D.-Ö.-A.-V. odmítlo s p. Willersem vyjednávat a je odhodláno řešit otázku tu cestou právní a všemi prostředky veřejného nátlaku. Řada korporací, jako městské zastupitelství v Innsbrucku a Celovci vyslovila již svůj protest. Otázka je významu zásadního i bude tu bojováno o právo návštěvy hor pány lovu stále více a více obmezovaného. Poslanec dr. Steinwender dokazuje v článku, uveřejněném v 11. čísle „Mitteilungen D.-Ö.-A.-V.“, že zápas ten skončí úspěšně pro turistické spolky, které mají na své straně i četná ustanovení právní, zejména však prospěch domácího obyvatelstva, které jsou se zájmy alpistů totožnými. V článku ukazuje Steinwender mezi jiným, že ani rolníci a pravidlem ani starousedlí velkostatkáři a šlechtici nezabraňují přístupu, nýbrž vesměs jen cizí lidé, kteří získali pozemky a práva lovu nedávno a nemají pro potřeby krajiny porozumění. Namnoze nejsou zákazy odůvodněny skutečnou potřebou, nýbrž jen „protzovstvím“ zbohatlých nevzdělanců.

Současně učinil ústřední výbor německého a rakouského alpského spolku toto prohlášení: „Veřejnost dovídá se o záměru, že nový kus

nádherné krajiny alpské, odedávna proslulé území Glockneru má být odňato volně návštěvě uzavřením a zákopy cest na půdě korutanské.

Takovéto opatření směřovalo by k tomu, ztížit pobyt ve vysokých končinách alpského území, který je nám všem největší radostí a okrátim, jakož i znemožnit řadu desítek volně konaných výstupů a poškodit domácí obyvatelstvo, z něhož hlavně vůdcové byli by zbaveni výdělků. Jde tedy o poškození ideálních i materiálních prospěchů nejširších kruhů. Ústřední výbor německého a rakouského alpského družstva protestuje proti tomu co nejrozhodněji. Pokládá pak za svou povinnost a úkol, všemi zákonnými prostředky bránit tomuto útoku na ustálené poměry a nabytá práva. I obrací se na státní a zemské úřady, na obce a alpské spolky, na obyvatele hor a všechny přátele Alp s prosbou, aby jej podporovali radou i pomocí."

▽▽▽

Spolkové zprávy.

ČESKÝ ODBOR rozšířil v mnoha tisících exemplářích prospekt slovinských hor, efektně vypravený firmou Reylovou, i lze doufati, že mnohý, kdo neměl poněli o kráse slovinských Alp, bude pohnut k jich návštěvě.

V NOVÉ MÍSTNOSTI ODBORU ve Sněmovní ulici č. p. 173 počne se pravidelně uřadovati v období podzimním.

ČLENSTVO ČESKÉHO ODBORU žádáme, aby při prázdninových cestách, setká-li se s českými turisty, kteří posud nejsou našimi členy, ve vysokých horách a u přímoří, upozornili je na náš spolek a na důležitou posilivní práci, kterou ve slovinských Alpách vykonává.

▽▽▽

OBSAH 6. ČÍSLA: Kunaver, Stěnamí Malého Triglavu v zimě. — Král, K počátkům české turistiky v Slovinských Alpách. — Zprávy: Ze slovinských Alp a Přímoří. Literatura. — Různé. — Spolkové.

Vydává Český odbor slovinského alpského družstva redakcí Dra B. Franty a Dra V. Dvorského. — Knihkárna Karla Reyla nást. Marie Reylová, Praha III.

Filiálka ústavu
v Olomouci.

Generální zastupitelství
v Plzni, Krakově a Terstu.

SELO
KROUPY
OHEŘ
ŽIVOT

C. K. PRIV.
**PRVNÍ ČESKÁ
VZÁJEMNÁ
POJIŠTOVNA**
ZALOŽENA ROKU 1827,
pojišťuje proti škodám
z ohně, z krupobití, z
rozbití a prasknutí skel,
z krádeže vzloupáním,
z povinného ručení a
úrazu.
Vedle st. c. k. berních
úřadů přijímají poji-
štění soukromá zástu-
pitelství v každém
větším místě.

SOUDRUŽNÝ ÚSTAV C. K. PRIV.
PRVNÍ ČESKÉ VZÁJEMNÉ POJIST.
**ČESKÁ VZÁJEMNÁ
ŽIVOTNÍ
POJIŠTOVNA**
pojišťuje ve všech kom-
binacích
kapitálu pro případ
úmrtí a dožití i důchody.
Moderní tarify
na podkladě
rakouských úmrtních
tabulek.
Zvláštní tarify pro ženy.

Kancelář
ústavů:

PRAHA, Spálená ul.

Palác
pojišťovny.

Živnostenská banka v Praze

Akciový kapitál K 80,000,000.— Telefon 5. 225, 3837 a j.
Rezervní a pojištné fondy přes K 22,000,000.—

Filiálky: Brno, Čes. Budějovice, Frýdek-Místek,
Grado (v letní sezoně), Hradec Králové, Jihlava,
Karlovy Vary, Klatovy, Krakov, Liberec, Lvov,
Mělník, Olomouc, Opatic (v letní sezoně), Mor.
Ostrava, Pardubice, Písek, Plzeň, Prostějov, Tá-
bor, Terst a Vídeň I., Herrengasse 12.

Vytizuje i)
veškeré obchody bankovní.

Opatřuje:
akkreditivy (ověřovací listy), výplaty v cizině, cizí
valuty a mince jako ruble, marky, franky atd.

Pronajímá:
safes-depôts (bezpečnostní schránky).